

Otso Höglund - maailmanloppua odotellessa

Otso Höglund on melko harvinainen tapaus suomalaisessa sarjakuvatodellisuudessa. Suurelta osin omaelämäkerrallisissa tarinoissa sekoittuvat arkielämä ja poliittisuus, underground ja freudilaisuus, fantasia ja realismi. Höglund käsittelee asioita niin itseään kuin ketään muutakaan säästelemättä, mutta välillä hyvinkin herkästi.

Haastattelu ja valokuva
Karri Laitinen

maailma, jossa olemassaolevat henkilöt elävät ikään kuin toista elämää. Itseään ja tuttuja on sitä paitsi helpompi käyttää henkilöinä, ei tarvitse keksiä hahmoja ja niiden luonteenpiirteitä ja käyttäytymistä. Eli näennäinen omaelämäkerrallisuus perustuu pitkälti laiskuuteen. Ja sekin on paljon pelkkää vaivannäön välttelyä, että yrittää hakea todellisista tapahtumista lähtökohtia ja kohtauksia sarjakuviin, ettei tarvitsisi niitä itse yrittää keksiä. Toisaalta kun on elänyt tällaisen suurelta osin hukkaan menneen elämän kuin tähän asti on elänyt, niin haluaa

omasta ja toisten elämästä. Sen tien kulki kuitenkin aika äkkiä loppuun ja tajusi, ettei se todellisuus olkaan niin tärkeää. Varsinkin muutamat sellaiset aivan omakohtaisesti koetut jutut, joista olisi halunnut tehdä sarjakuvia, ovat J. Lehto ja Robert Crumb tehneet jo aiemmin ja sen verran hyvin, etten olisi niihin osannut oikein mitään lisätä. Mielenkiintoisempaa on luoda sellainen oma

Maailmanloppua odotellessa

OTSO 2000

käyttää sieltä tulevaa aineistoa ihan vain siksi, ettei niitä juttuja olisi tehnyt ihan turhaan. Ja että niistä koetuista hetkistä olisi edes jotain hyötyä sarjakuvan muodossa.

KARRI: Millainen olisi "otsontainen" sarjakuvana?

OTSO: Sellainen, jossa on ainakin sivuteemana kaiken turhuus ja katoavaisuus.

KARRI: Miltä on tuntunut, kun olet saanut sarjakuvan valmiiksi?

OTSO: Riippuu täysin tapauksesta. Ehkä noin kaksi kertaa elämäni olen tuntenut onnistumisen iloa jonkin tuotoksen valmistuessa, ja kummallakaan kerralla kyseessä ei ollut sarjakuva. Sitä on jotenkin niin sairaalloisen itsekriittinen. Yleensä heti työn valmistuttua ajattelee, että olisihan tuon paremminkin voinut tehdä, mutta ehkä se välttää. Ajan kuluessa tarinan alkaa kuitenkin nähdä osana omaa tuotantoa, laajemmassa yhteydessä ja siihen suhteutettuna. Pikkuvirheet eivät enää pistä silmään. Ellei sitten kyseessä ole oikeasti jokin hävettävän paska ja huono jätös, jollaisia tunnustan myös muutaman tehneeni. Niitä ei mistään portfolioista eikä cv:stä löydy, ja yritän unohtaa ne aktiivisesti. Jos otetaan esimerkiksi se viimeisimmän Mörkön pitkä stoori, niin siitä on edelleen hyvin kaksijakoinen fiilis. Tarina alkoi piirtämisvaiheessa tuntua niin angstiselta ja masentavalta, että yritin vääntää siihen väkisin minun mittapuussani "onnellisen" lopun. Tällä hetkellä olen sitä mieltä, että alunperin suunnittelemani itsemurhaloppu olisi toiminut tarinan kannalta paremmin. Ne sivupersonat olisivat sitten jääneet keskenään pelamaan vaikka korttia ja odottelemaan, että isännöitsijä löytäisi muumioituneen ruumiin tullessaan häätämään vuokranestien takia. Mutta kun minä nyt kuitenkin tein sen toisin, niin ehkä sillä on sitten jokin tarkoitus. Jos tuo asia vielä vuosien päästä vaivaa, niin voinhan sitten piirtää siihen uuden lopun. Taikauskaisuutenikin vaikutti tuohon asiaan, joskus jotkin itseltäni piirtämät fiktiiviset jutut ovat olleet itsensä toteuttavia ennustuksia. Kannattaa siis ilmeisesti vähän varoa, mitä piirtää. Minä olen kai niin sairas ihminen, että saan jotain masokistista nautintoa siitä, kun teen jonkin oikeasti itseäni satuttaneen jutun sarjakuvaksi ja revin aiheesta vielä jotain kynnistä ja mustaa huumoria. Mutta se on minun keinoni selviytyä asioista. Sitäpaitsi voisin kuvitella sen kathartiseksi lukijan kannalta, mikäli hänellä on ollut samantapaisia kokemuksia tai elämyksiä. Ainakin olen itse kokenut voimakkaata eläytymisen tuntemuksia aiemmin mainitseni tekijöiden teoksista. Ja myös tietenkin Julie Doucetin sarjakuvista. Julie on jumala!

KARRI: Miten sinä ja Kaltsu ajautuitte

yhteen ja aloititte Mörkö-lehden?

OTSO: Tapasimme joissakin bilcissä Mikko Kuivaston luona. Kaltsu selitti kännipäissään olevansa maailman paras sarjakuvapiirtäjä. Menin tietysti yhtä tuiskeessa väittämään vastaan, että minäpä olen. Tapasimme sitten uudestaan myöhemmin. Kaltsulla oli tällainen lehtikonsepti Mörkö-nimisestä julkaisusta mielessä ja se pyysi minua mukaan ensimmäiseen numeroon. Päädyin sitten lehden vakipiirtäjäksi.

KARRI: Kuuuuliko Kaltsun konseptiin nimenomaan omaelämäkerrallisten juttujen tekeminen vai muotoutuiko se itseltään?

OTSO: Kyllä siinä taisi jokin sellainen idea olla, mutta kuitenkin aika kevyessä mielessä. Tarkoitus oli kai tehdä omaelämäkerrallisen näköisiä sarjakuvia.

KARRI: Oliko teillä esikuvia mielessä Mörköä tehdessä?

OTSO: En muista, mutta toisaalta silloin tuli oltua päissään aika usein, joten on saattanut serkin vuoksi unohtaa.

KARRI: Mikä on Mörkön tulevaisuus?

OTSO: Suunnittelen tällä hetkellä ulkomaaneläville suunnattua englannin- tai ruotsinkielistä näyttenumeroa. Saa nyt nähdä, tämä on semmoinen ikuisuusprojekti. Lehden kuudes numero ilmestyi viime syksynä.

KARRI: Miltä sarjakuvat säväyttivät lapsena?

OTSO: Korkeaännitys, King Kong, Tintit ja Alixit kai kolahtivat ensimmäisenä, aika pian myös Jymy- ja Huuli-lehdet, joita

luin ala-asteella salaa kavereiden luona. Ja tietenkin Shokki, jossa oli aivan miellettömiä juttuja välillä. Erityisesti mieleeni jäi stoori villin lännen takamailla sijaitsevasta kaupunkipahasesta, joka oli kansoitettu kaikenmaailman luonnonoikuilla ja vammaisilla. Sitten naapurikaupungin kiihkoilevat, typerät ja väkivaltaiset juntit hyökkäsivät sinne, mutta sankarihahmo sai lopuksi kutsuttua jonkin maagisen rannerenkaan avulla helvetistä joukon piruja. Pirut repivät punaniskat kappaleiksi, ennen kuin ne chtivät teurastaa friikit. Oikeudentuntosen pikku sydämeni liikkui kovin, kun ääliöpahiksia silputtiin paloiksi. Toisaalta luin myös Ruutua ja Nonstopia. En koskaan järjettömästi innostunut noista henkilöistä ja Marvelin jutuista. Markosia ja joskus Hämähäkkimiestä tuli seurattua. Yleensä sen nimihahmon arkkivihollinen oli kuitenkin paljon mielenkiintoisempi kuin itse sankari.

KARRI: Pidätkö amerikkalaisista sarjakuvatekijöistä, jotka ovat käyttäneet teoksissaan paljon omaelämäkerrallisuutta hyräkseen? Robert Crumb, Harvey Pekar, Chester Brown...?

OTSO: Noista pidän eniten Crumbista. Toisaalta en hirveästi välitä hänen psykedeelisistä jutuistaan tai Keep On Trucking-hahmoista ollenkaan. Poliittisimmat, henkilökohtaisimmat tai angstisimmat Crumbit olivat mielenkiintoisempia. Pekar ja Brownin jutut ovat liiankin realistisia, vaikka niissä onkin kuvattu ihan hienosti tavanomaista arkea. Mutta sem-

moisen kuvaus on helposti puuduttavaa, tuntuu kuin tarinassa ei tapahtuisi mitään. Julie Doucet osaa kuitenkin repiä jostain ankeasta tylsyydestäkin ihan mielettömän vinksahantaita juttuja.

KARRI: *Keikä ovat kirjallisia esikuviasi?*

OTSO: Kyllä minä Bukowskia pidän hengenheimolaiseni, sillä on lyhyt lause hallussa. En itsekkään jaksa väentää mitään kovin pitkiä juttuja, varsinkin jos saan samat asiat sanottua kahden kuvan stripissä. Miksi pitäisi? En pidä millään alueella sellaisesta itsetarkoituksesta älyllisestä tai ns. taiteellisesta kikkailusta. Minusta hämäästi esitetty on myös useimmiten hämäästi ajateltu. Umberto Eco on yhtä vitun tylsä kuin venäläiset suuret kertojat. Toisaalta en kyllä pidä myöskään vaikkeiden ja monimutkaisten juttujen popularisoinnista ja liian pitkälle menevistä yksinkertaisuksista. Sillä tavalla ihmiset opetetaan siihen, että kaiken pitää olla helppoa ja että omia aivoja ei ole tarkoitettu käytettäväksi. Mutta Bukowskiin palatakseni, sillähän oli näiden realistis-naturalististen omaelämäkerrallisten juttujen lisäksi joitakin varsin absurdeja novelleja. Samoin joillakin latinalaisen Amerikan kirjailijoilla on aika häiriintyneen oloisia juttuja, jotka toimivat hienosti. Jotain sen kaltaista ilmaisua itsekin yritän tavoitella. Sellaista nyrjähtänyttä realismia, josta fantasian lonkerot työnnyvät. Myös monissa Philip K. Dickin parhaissa jutuissa on jotain tavoittelemisen arvoista.

Osasta Dickin jutuista jää tosin ärsyntynyt olo; alkaa miettiä, miten niistä saisi pienellä virittämällä ja viimeistelyllä niin paljon parempia. Jos se ei olisi ollut niin sekaisin tai hurautanut tai jos se olisi vähän vielä viilannut ja yhdistänyt kaksi kirjaa yhdeksi ja niin edelleen. Samaa tulee muuten joskus mietittyä Timo K. Mukkaa lukiessa.

KARRI: *Juu, ja Dickillähän tämä fantastiset elementit on jotenkin taustalla. Jotain avaruusalusta kuvaillaan yhtä arkisesti kuin kalvinkeittäjä. Yksi Bukowskin hauskimista jutuista on novelli, jossa nainen on noita, joka kutistaa miestänsä yhä pienemmäksi kunnes hän on peniksen kokoinen. Ja myöhemmin mies saa tilanteesta tarpeeksensä erinäisistä juonenkäänteistä johtuen. Siinä oli yhdistelty mukavasti hyvinkin arkisia ja kipeitä tunteja parisuhteesta etäännytettyä oudosti noitatarinaa.*

OTSO: Pidän itsekin juuri tuosta kysyisestä novellista. Luin sellaisen kirjan kuin "Run With The Hunted" A Charles Bukowski Reader", missä oli myös pari hienoa runoa, esimerkiksi "Blackbird", "Spark" ja "Alone With Everybody". Pidän siitä rehellisyydestä. Hän ei sensuroinut sitä herkkääkään puoltaan, mikä noissa runoissa tulee hyvin esiin. Ja yleensäkin pidän sellaisista kirjoista ja elokuvista, joissa vakavuus ja huumori, realismi ja elämän absurdit piirteet yhdistyvät. On aika mielenkiintoista, miten jopa Hollywood-elokuvissakin on alkanut esiintyä kunnon satiireja kuten American Beauty ja Very Bad Things (Sairasta sakkia). Ja vaihtoehtoeelokuvankin puolella ilmestyi sellainen mielenkiintoisuus kuin Solonzin Happiness (Omni). Jospa ne siellä pikku hiljaa käsittävät sen, että asiat eivät olekaan niin mustavalkoisia. Jos näin on, niin oli jo aikakin. Toisaalta on näytännyt siltä, että ihmiset ovat ainakin välillä kadottaneet kyvyn lukea satiireja, siis täkäläisessäkin kulttuurissa. Olen joskus itsekin väentänyt aika rautalangasta asioita tuotoksissani, kun on mennyt usko siihen, että kukaan ymmärtäisi mitään hienovaraisia vihjeitä. Kaikki tuntuvat ottavan itsensä niin vitun vakavasti, mitä minun on vaikea käsittää. Jyrkilehtoloita tarvittaisiin rutkasti lisää, vaikka sekin on tosin menettänyt teränsä. Varsinkin kolumni Sam Inkisestä tuntui kuin potkittaisiin maassa makaavaa vammaista. Eihän Inkistä kukaan muutenkaan ole vakavasti ottanut kymmeneen vuoteen. Minusta suomalaisessa sarjakuvakentässäkin näkyy se tilanne vielä, että on tällainen pieruhuumoriosasto, jolle sitten ns. taideporukka nyrpistelee nenäänsä. Satiirit on vähissä. Siksi minusta on hienoa lukea jotain Jonc Mattilan juttuja, kun sillä ihmisellä ei tunnu olevan minkään näköistä häpyä tai poliittista korrektiutta

rasitteenaan. Tuotokset joista ei näy heti se, miten tekijä on niitä väsähtäessään koko ajan miettinyt, mitä hänestä ajatellaan, ovat ainakin minusta varsin piristäviä.

KARRI: *Asiaa! Ja voisitkin aloittaa Sarjainfossa jyrkilehtolomaisen palstan, jonka nimeksi tulisi "Gustav Höglund - mustetta rajan takaa" ja logossa olisi banaani, jolla on joku hieno arvomerkki.*

OTSO: Se voisi olla hauskaa, vaikkakin minä olisin varmaan viimeinen tyyppi pitämään sellaista palstaa. Enhän minä oikeastaan tunne ketään tai kenenkään tuotoksia niin hyvin, että olisi varaa mennä niistä mitään sanomaan. Olen muutenkin varovainen antamaan kritiikkiä kenenkään töistä. Minusta näet vakavissaan kritisoivan henkilön pitäisi osata lähteä kritisoitavan teoksen omista lähtökohdista eli ymmärtää se, mitä teoksella on tavoiteltu. Jos jostain jutusta ei minulle välity yhtään mitään, en voi kuitenkaan sanoa, etteikö siitä voisi jollekin toiselle välittyä. No, on tietysti joitain juttuja, joista voi kyllä saman tien sanoa, että ovatpa paskoja. Perusteellinen voi kyllä sitten olla vaikeampaa. Paskinta kritiikkiä, mitä tässä maassa saa lukea, ovat muuten City-lehden elokuva-arvostelut. Niiden väkisinväännetyn ja uuvuttavan verbaali-ilottelun informaatioarvo on puhdas nolla. Tekstistä välittyvä tyhjyys tuo mieleen kuvan kahdesta, mielettömän hyvännäköisestä mutta totaalisen frigidistä ihmisestä yrittämässä harrastaa seksiä. Tai ehkä vain yhdestä. Tuhlausta joka tapauksessa.

KARRI: *Mitä haluaisit joululahjaksi juuri nyt?*

OTSO: Oman planeetan. Tai sitten tuomiopäivän ascen, jolla voisin hoidella koko ihmiskunnan hornaan muutamaa alkuperäisheimoa lukuunottamatta. ■

OTSO HÖGLUND

(s.1964)

Sarjakuvat

1986-2000 Mörkö (kaikkiaan kuudessa numerossa mukana, päätoimittajana viidennestä numerosta alkaen).

1992-2000 Sarjari (numerosta 33 alkaen joka numerossa 1-3 sivua).

2000 "Eitämehistä!" strippisarjakuva (Animalia 4/2000, käsikirjoitus Tytti Piisku).

1999 Harakkalinna-strippisarjakuva (Lokakuun kuukauden kotimainen, Ilta-Sanomat, käsikirjoitus Tytti Karvonen).

1994 Doble (yksi strippi).

1992 Mcottonskid-antologiassa 7 sivua.

1990 Keski-suomalaisen Syke-riiteessä 1/4 osa sivua yhdessä numerossa.

1981-1983 12 sivun jalkokertomus Teinissä.